

M E T O D I C K É P O K Y N Y
na vyplňanie formulára

Žiadosť o umelé prerušenie tehotenstva a hlásenie potratu
Z (MZ SR) 7-12

Rok 2015

OBSAH

Úvod	3
1. Všeobecné pokyny	4
2. Spôsob predkladania formulárov	4
3. Definície základných pojmov a metodologické pravidlá	5
4. Spôsob vyplňania formulára	6

Prílohy :

č.1 – Vzor formulára **Žiadosť o umelé prerušenie tehotenstva a hlásenie potratu**
Z(MZ SR) 7 - 12

ÚVOD

Predkladané metodické pokyny sú návodom na vyplňanie formulára **Žiadosť o umelé prerušenie tehotenstva a hlásenie potratu - Z (MZ SR)7 – 12**. Obsahujú vzor formulára (príloha č.1), všeobecné zásady, spôsob vyplňania jednotlivých položiek, metodologické pravidlá vrátane definícií základných pojmov.

Predmetný formulár **Žiadosť o umelé prerušenie tehotenstva a hlásenie potratu (súprava 3-listová)** je viacúčelový, v prvom rade plní funkciu zdravotníckeho tlačiva (súčasť zdravotnej dokumentácie) v rámci povinného hlásenia súvisiaceho s ukončením tehotenstva a následne plní aj funkciu formulára pre štatistické zisťovanie v zmysle zákona č. 153/2013 Z.z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Obsahová náplň formulára bola vypracovaná v spolupráci s MZ SR a Hlavným odborníkom MZ SR v odbore gynekológia a pôrodníctvo za spoluúčasti NCZI. Autori predmetného formulára vychádzali v prvom rade z potrieb sledovania údajov, ktoré sa využijú na hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva, na demografickú štatistiku a poukazujú aj na kvalitu starostlivosti o ženu v perinatálnom období. Okrem horeuvedeného využitia údajov pre národnú úroveň, obsahová náplň predmetného formulára spĺňa aj požiadavky na medzinárodné porovnanie pre SZO, OECD, EÚ a ďalších domácich i zahraničných užívateľov.

Tieto metodické pokyny platia pre spracovateľský rok 2015, pokiaľ nebude zmenená vecná náplň uvedeného formulára, budú platiť do vydania nových.

1. Všeobecné zásady

- Pre spracovateľské obdobie roka 2015 bol MZ SR schválený formulár:
Žiadosť o umelé prerušenie tehotenstva a hlásenie potratu – Z (MZ SR) 7-12
ktorý je uvedený v **prílohe č.1** týchto metodických pokynov.
- Formuláre **Žiadosť o umelé prerušenie tehotenstva a hlásenie potratu** predkladá zdravotnícke zariadenie (verejné aj súkromné), ktoré vykonalo potrat alebo ženu po spontánnom alebo nelegálnom potrate ošetrilo.
- Spravodajská jednotka je povinná zadovážiť si dostatočný počet uvedených formulárov podľa vlastnej voľby vo vydavateľstvách, ktoré majú licenciu na tlač daných zdravotníckych tlačív schválenú MZ SR.
- Pokyny sú záväzné pre všetky zdravotnícke zariadenia, ktoré majú spravodajskú povinnosť vyplňať a predkladať uvedené formuláre.
- Pri predkladaní formulárov sú spravodajské jednotky povinné riadiť sa údajmi o príjemcoch, o počte vyhotovení a spôsobe predkladania, ktoré sú uvedené v týchto pokynoch.
- Za prípadné neplnenie, chybné alebo oneskorené plnenie spravodajskej povinnosti nesie zodpovednosť spravodajská jednotka (štatutárny zástupca).
- Formuláre sa vyplňajú písacím strojom alebo paličkovým písmom. Vyplnené údaje musia byť jednoznačné a čitateľné vo všetkých vyhotoveniach.
- Prípadné opravy údajov vo formulároch vykonané spravodajskou jednotkou alebo spracovateľom (napr. po telefonickom dohovore) musia byť vykonané tak, aby chybný údaj bol prečiarknutý a správny údaj čitateľný. Opravy musia byť premietnuté súčasne vo všetkých vyhotoveniach, ak ide o tú istú chybu.

2. Spôsob predkladania formulárov

Spravodajská jednotka:

- **originál formulára** založí do chorobopisu
- **poverený pracovník doručí prvú kópiu formulára (Hlásenie o spontánnom potrate a umelom prerušení tehotenstva - pozri v záhlaví originálu 3-listovej súpravy) naraz za celý mesiac, najneskôr do 10. kalendárneho dňa po sledovanom období (do 10. kalendárneho dňa nasledujúceho mesiaca) na adresu :**

**Národné centrum zdravotníckych informácií
Lazaretská 26
811 09 Bratislava**

- **druhú kópiu** zašle zmluvnému gynekológovi pacientky.

3. Definície základných pojmov a metodologické pravidlá

Definícia

Potratom je predčasne ukončené tehotenstvo, ak

- a) plod neprejavuje znaky života a jeho pôrodná hmotnosť je nižšia ako 1000 g a ak hmotnosť nemožno zistiť a ide o tehotenstvo kratšie ako 28 týždňov,
- b) plod prejavuje znaky života a jeho pôrodná hmotnosť je do 500 g a neprežije 24 hod.,
- c) z maternice bolo vyňaté plodové vajce bez plodu alebo tehotenská sliznica.

Na účely spravodajskej povinnosti zdravotníckych zariadení:

Právny subjekt, je zdravotnícke zariadenie s právnou subjektivitou s prideleným IČO. Môže sa skladať aj z viacerých začlenených zariadení.

Začlenené zariadenie, je zdravotnícke zariadenie, ktoré je organizačne a funkčne samostatné, nemá právnou subjektivitu a má rovnaké IČO ako právny subjekt, ku ktorému patrí.

Metodologické pravidlá

Povinnému hláseniu podliehajú všetky druhy potratov:

- a) **spontánny** (v minulosti používaný názov samovoľný),
- b) **legálne umelé prerušenie tehotenstva (UPT)**
- c) **ukončenie mimomaternicového tehotenstva**
- d) **iný druh potratu** (iný neuvedený vyššie)
- e) **ošetrenie nelegálne vykonaného UPT**

Poznámka:

Žiadosti o umelé prerušenia tehotenstva, ktoré neboli realizované, nepodliehajú hláseniu.

Žiadosť o umelé prerušenie tehotenstva a hlásenie potratu predkladá každý právny subjekt alebo začlenené zariadenie, ak majú spravodajskú povinnosť

4. Spôsob vyplňania formulára

za mesiac rok

Doplniť mesiac a rok vykonania, resp. ošetrenia potratu.

IČO – identifikačné číslo organizácie (právny subjekt)

Osemznakové pole doplniť identifikačným číslom zdravotníckeho zariadenia, (IČO právneho subjektu), v ktorom bol potrat vykonaný, resp. ošetrený alebo bol potrat vykonaný, resp. ošetrený v začlenenom zdravotníckom zariadení. IČO právneho subjektu a začleneného zdravotníckeho zariadenia je to isté.

Povinný údaj !

Kód poskytovateľa zdravotnej starostlivosti – 12 znakové pole.

Vypĺňa sa kód pridelený ÚDZS podľa Metodického usmernenia č. 4/2013 ku kódom zdravotníckych pracovníkov a poskytovateľov (Vestníka ÚDZS č. 10/2013).

Upozornenie:

Žiadosť o umelé prerušenie tehotenstva a hlásenie potratu predkladá každý právny subjekt, alebo začlenené zariadenie, ak majú spravodajskú povinnosť.

Kód zdravotnej poisťovne - do štvorznakového poľa vpíšete kód zdravotnej poisťovne z preukazu poistenca.

Názov a adresa sídla zdravotníckeho zariadenia – uvediete názov spravodajskej jednotky.

Priezvisko, meno, u vydatej aj **rodné**.

Rodné číslo - desaťznakové pole.

Dátumová časť rodného čísla musí byť vyplnená v súlade so **Zákonom NR SR č.301/1995 Z.z. o rodnom čísle** zo 14.12.1995.

Môže nastať jedna z nasledujúcich možností :

- **žena slovenskej štátnej príslušnosti**, ak :

. je známe rodné číslo, pri deväťmiestnom rodnom čísle desiate miesto zostane nevyplnené (narodené do 31.12.1953).

. nie je známe úplné rodné číslo, len jej dátum narodenia, vytvoríte ho z dátumu narodenia v poradí : **RR** - posledné dvojčíslenie roka narodenia

MM - mesiac narodenia + 50

DD - deň narodenia

koncovka (posledné štvorčíslenie) - doplníte "**0000**".

- **žena - cudzinka**, bez rozdielu či má alebo nemá v SR trvalé bydlisko, bude rodné číslo vytvoríte z dátumu narodenia, ako u žien slovenskej štátnej príslušnosti, ale **koncovku (posledné štvorčíslenie)** - doplníte "**9999**".

V prípade **ženy - cudzinky českej štátnej príslušnosti** (i keď je známe jej rodné číslo), rodné číslo sa vytvorí tým istým spôsobom, t.j. z dátumu narodenia a doplnením "**9999**".

Bydlisko – názov obce, časť obce, ulica, č. d., PSČ.

.- **kód okresu bydliska** podľa predtlaču vo formulári do poľa s kódom :

1 - trvalé - rozumie sa trvalé bydlisko v SR. V 6 - znakovom poli uvediete posledné šesť číslic kódu trvalého bydliska z 12 znakového kódu podľa „Vyhlášky Štatistického úradu Slovenskej republiky z 19. júla 2004, ktorou sa vydáva klasifikácia štatistických územných jednotiek, Zb. zákonov č.438/2004, čiastka 186“, v prípade :

. **ženy slovenskej štátnej príslušnosti**

. **ženy - cudzinky**, ktorá má v SR trvalé bydlisko (napr. vydatá v SR).

V prípade ženy cudzinky, ktorá **nemá v SR trvalé bydlisko**, pole pre zápis kódu trvalého bydliska prečiarknete vodorovnou čiarou.

2 - v zahraničí - t. j. v prípade cudzinky, ktorá nemá v SR trvalé bydlisko (**územím SR** iba prechádza) v dvojnakovom poli uvediete kód **"99"**.

V prípade ženy s trvalým bydliskom v SR, toto dvojnakové pole prečiarknete vodorovnou čiarou.

Rodinný stav - do jednoznakového poľa vpíšete kód podľa predtlaču vo formulári (jedna z možností) :

0 – nezistený

1 – slobodná

2 – vydatá

3 – rozvedená

4 – vdova

5 – registrované partnerstvo

Ak je vek ženy slovenskej štátnej príslušnosti **do 16 rokov**, musí mať položka **Rodinný stav** kód **"1"**.

Povinný údaj!

Vzdelanie - do jednoznakového poľa vpíšete kód podľa predtlaču vo formulári (jedna z možností) :

1 – základné neukončené

2 – základné ukončené

3 – stredné bez maturity

4 – stredné s maturitou

5 – vysokoškolské bakalárske

6 – vysokoškolské (ostatné) (magisterské, inžinierske, doktorské, doktorandské)

9 – neznáme

- V prípade kódov **"3"**, **"4"**, **"5"** alebo **"6"** vpíšete len **ukončené** vzdelanie, t.j., napr. ak študentka strednej školy končiacej maturitou, i keď je v maturitnom ročníku, má ukončené len základné vzdelanie, treba uviesť kód **"2"**. Skutočnosť, že ešte stále navštevuje školu, sa vyjadří v nasledujúcom ukazovateli **Pracovný stav**, kódom **"0" dieťa/žiak/študent**.

- V prípade ženy do 16 rokov veku, ktorá nemá ukončenú základnú povinnú školskú dochádzku vyberiete kód **"9"**.

- Ak nie je známy tento údaj, do poľa vpíšete kód **"9"**.

Povinný údaj!

Pracovný stav - do jednoznakového poľa vpíšete kód podľa predtlaču vo formulári (jedna z možností) :

0 – dieťa/žiak/študent

1 – pravidelne zamestnaná (má uzavretý hlavný pracovný pomer, bez rozdielu na to, či v štátnom alebo v súkromnom sektore)

- 2 – príležitostne zamestnaná** (nemá uzavretý hlavný pracovný pomer, napr. pracuje len brigádnicke, sezónne, atď. nepatrí sem skrátený pracovný úväzok)
- 3 – nezamestnaná** (nikde nepracuje, bez rozdielu na to, či je hlásená na úrade práce, alebo nie)
- 6 – žiadna, závislá od inej osoby** (napr. zatiaľ bez nároku na dôchodok a nevzdelávajúca sa, neplatená ďalšia MD, atď.)
- 7 – iný** (iná ekonomická aktivita neuvedená pod kódmi "0 až 6", napr. súkromná podnikateľka)
- 9 – neznámy**
 - U ženy slovenskej štátnej príslušnosti do **16. roka** veku uvediete kód "0" – dieťa/žiak/študent.
 - Ak nie je známy tento údaj, v poli uvediete kód "9"- neznámy.

Povinný údaj!

Rizikové pracovisko - do jednoznakového poľa vpíšete kód podľa predtlaču vo formulári (jedna z možností) :

- 1 - áno** - práca s jedmi, chemickými alebo rádioaktívnymi látkami, biologickým (infekčným) materiálom, atď. - profesne rizikové pracovisko.
- 2 - nie** - iné pracovisko, kde nie je priame ohrozenie zdravotného stavu ženy, t.j. pracovisko, ktoré nie je uvedené pod kódom "1".

Počet doterajších pôrodov - v dvojnakovom poli uvediete skutočný počet pôrodov. **Napr., ak žena rodila 1x, potom uvediete "01"**. Ak žena ešte nerodila - pole pre zápis **Počtu doterajších pôrodov** prečiarknete vodorovnou čiarou.

Počet živonarodených detí - dvojnakovom poli uvediete skutočný počet živonarodených detí. **Napr., ak žena porodila jedno živonarodené dieťa, potom uvediete "01"**. Ak žena doteraz neporodila ani jedno živonarodené dieťa - pole pre zápis **Počtu doterajších živonarodených detí** prečiarknete vodorovnou čiarou.

Počet doterajších UPT - v dvojnakovom poli uvediete skutočný počet doterajších interrupcií. **Napr., ak žene bola doteraz vykonaná jedna interrupcia, potom uvediete "01"**. Žene, ktorej nebola doteraz vykonaná interrupcia - pole pre zápis **Počtu doterajších UPT** prečiarknete vodorovnou čiarou.

Počet doterajších spontánnych potratov - v dvojnakovom poli uvediete skutočný počet doterajších spontánnych potratov. **Napr., ak žena mala doteraz jeden spontánny potrat, potom uvediete "01"**. Žena, ktorá doteraz nemala spontánny potrat - pole pre zápis **Počtu doterajších spontánnych potratov** prečiarknete vodorovnou čiarou.

Vnútromaternicová antikoncepcia - do jednoznakového poľa vpíšete kód podľa predtlaču vo formulári (jedna z možností) :

- 1 - áno**
- 2 - nie**

Druh potratu - do jednoznakového poľa vpíšete kód podľa predtlaču vo formulári (jedna z možností) :

1 - spontánny - vek plodu môže byť len z intervalu (**01 - 28**) týždňov. Ak je udaný tento druh potratu, potom pole pre zápis **UPT zo zdravotných dôvodov a Poplatok za UPT** prečiarknete vodorovnou čiarou.

- 2 - legálne UPT do 8. týždňa** - vek plodu môže byť len z intervalu **(01 - 08)** týždňov. Tento druh potratu môže byť vykonaný zo zdravotných dôvodov alebo i z iných dôvodov ako sú zdravotné dôvody.
- 3 - legálne UPT od 09. týždňa do 12. týždňa** - vek plodu môže byť z intervalu **(09 - 12)** týždňov. Tento druh potratu môže byť vykonaný zo zdravotných dôvodov alebo i z iných ako sú zdravotné dôvody.
- 4 - legálne UPT od 13. týždňa do 24. týždňa** - vek plodu môže byť z intervalu **(13 - 24)** týždňov. Tento druh potratu môže byť vykonaný vždy len zo zdravotných dôvodov.
- 5 - mimomaternicové tehotenstvo** - rozumie sa UPT pre mimomaternicové tehotenstvo. Vek plodu môže byť len z intervalu **(01 - 28)** týždňov. Tento druh potratu je zdravotným dôvodom.
- 6 - iný** - vek plodu môže byť len z intervalu **(01 - 28)** týždňov. (Zahŕňa napr. Molla hydatidosa, iné abnormálne produkty koncepcie). Je vždy zo zdravotných dôvodov.
- 7 - nelegálne UPT** - tento kód bude použitý v prípade ošetrenia nelegálne vykonaného UPT. Ak je udaný tento druh potratu, potom pole pre zápis **UPT zo zdravotných dôvodov** a **Poplatok za UPT** prečiarknete vodorovnou čiarou.

Diagnóza - Povinný údaj - kód diagnózy podľa **Prílohy č.1 k zákonu č.576/2004 Z.z.** o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (MKCH-10-SK-2013) ktorý špecifikuje **Druh potratu** to znamená ak :

- **Druh potratu** má kód "1"(spontánny), potom **Diagnóza** musí byť z intervalu **O03.0 - O03.9**
- **Druh potratu** má kód "2" (legálne UPT do 8.týždňa), potom **Diagnóza** musí byť z intervalu **O04.0 - O04.9**
- **Druh potratu** má kód "3" (legálne UPT od 9.týždňa do 12.týždňa), potom **Diagnóza** musí byť z intervalu **O04.0 - O04.9**
- **Druh potratu** má kód "4" (legálne UPT od 13.týždňa do 24.týždňa), potom **Diagnóza** musí byť z intervalu **O04.0 - O04.9**
- **Druh potratu** má kód "5" (mimomaternicové tehotenstvo), potom **Diagnóza** musí byť z intervalu **O00.0 - O00.2, O00.8 alebo O00.9**
- **Druh potratu** má kód "6" (iný): Napr. Molla hydatidosa, potom **Diagnóza** musí byť **O01.0, O01.1 alebo O01.9**. Iné abnormálne produkty koncepcie, potom **Diagnóza** musí byť **O02.0, O02.1, O02.8 alebo O02.9**
- **Druh potratu** má kód "7" (nelegálne UPT), potom pole pre zápis kódu diagnózy prečiarknete vodorovnou čiarou.

UPT zo zdravotných dôvodov - do jednoznakového poľa vpíšete kód podľa predtlaču vo formulári (jedna z možností) :

1 - áno, t.j. UPT vykonané zo zdravotných dôvodov v zmysle **Vyhlášky MZ SR č.74/1986 Zb., ktorou sa vykonáva zákon SNR č.73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva a Prílohy vyhlášky č.73/1986 Zb. (Zb. zákonov č.74/1986) Zoznam chorôb syndrémov a stavov, ktoré sú zdravotnými dôvodmi pre umelé prerušenie tehotenstva.**

2 - nie, t.j. UPT je vykonané z iných ako sú zdravotné dôvody. Týka sa to len **Druhu potratu** s kódmi **"2"** a **"3"**. V prípade, ak položka **Druh potratu** má kód **"1"** (spontánny) toto pole prečiarknete vodorovnou čiarou.

Diagnóza - uvediete kód diagnózy, ktorý špecifikuje zdravotný dôvod ukončenia tehotenstva potratom. Tento kód uvediete, len v prípade, ak položka **Druh potratu** má kód **"2"**, **"3"** alebo **"4"** a položka **UPT zo zdravotných dôvodov** má kód **"1"**.

Dátum potratu (DD,MM,RR) - v šesťznakovom poli uvediete dátum potratu, kedy bol vykonaný (resp. ošetrený) v tvare:

DD - deň, kedy bol potrat vykonaný (**01 - 31**)

MM - mesiac, kedy bol potrat vykonaný (**01 - 12**)

RR - posledné dvojčíslenie roka, kedy bol potrat vykonaný (napr. v **r. 2015** uvediete - **"15"**)

Vek plodu v týždňoch - dvojnakové pole. Môže mať hodnoty len z intervalu (**01 - 28**) .

U plodu nad 16 týždňov (vrátane) :

.- **hmotnosť plodu** v gramoch (štvorznačkové pole). Uvediete hodnoty v gramoch. Napr., ak hmotnosť plodu bola 40 g - uvediete **"0040"**, atď. Ak hmotnosť plodu sa nedá zistiť, bez ohľadu na druh potratu - pole prečiarknete vodorovnou čiarou.

.- **dĺžka plodu** v centimetroch (dvojnakové pole). Uvediete namerané hodnoty v centimetroch. Ak dĺžka plodu sa nedá zistiť, bez ohľadu na druh potratu - pole prečiarknete vodorovnou čiarou.

Poplatok za UPT sa stanoví - do jednoznakového poľa vpíšete kód podľa predtlaču vo formulári (jedna z možností) :

1 – **áno**, ak **UPT** je vykonané, z iných ako sú zdravotné dôvody, (**nie zo zdravotných dôvodov**), t.j., ak **UPT zo zdravotných dôvodov** má kód **2**.

2 - **nie**, ak **UPT** je vykonané **zo zdravotných dôvodov**, t.j., ak **UPT zo zdravotných dôvodov** má kód **1**.